

RAMAZAN'DA ÇOK GAYRETLİ İDİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû biihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr...

Kâne'n-nebiyyü kemâ ruviye ennehû kân:

كَانَ إِذَا دَخَلَ قَالَ هَلْ عِنْدَكُمْ طَعَامٌ فَإِذَا قِيلَ لَا قَالَ

إِنِّي صَائِمٌ

(د. عن عائشة)

RE. 532/7 (*Kâne izâ dehale, kâle: Hel indeküm taâmün? Fein kîle: Lâ! Kâle: Innî sâimün.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi cümlemenizin üzerinize olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri iki

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek âdetlerinden, îtiyatlarından, hâlinden, şemâilinden, sîretinden rivayetleri okumaya devam ediyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbainin, ahababının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in müşidleri olan ulemâ-i muhakkıkîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtihten Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir Fâtîha, üç İhlâs- ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

a. Evlerinde Her Zaman Yiyecek Bulunmazdı

Mukaddimedede metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'lEhâdîs* isimli hadis kitabınının 532. sayfasındaki 7. hadis-i şeriftir. Hz. Âişe Anamız RA'nın rivayet ettiğine ve Ebû Dâvud Rh.A'in kitabında kayıtlı olduğuna göre:¹

كَانَ إِذَا دَخَلَ قَالَ هَلْ عِنْدَكُمْ طَعَامٌ فَإِذَا قِيلَ لَا قَالَ

إِنِّي صَائِمٌ

(د. عن عائشة)

RE. 532/7 (*Kâne izâ dehale, kàle: Hel indeküm*)

¹ Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.28, no:2289; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.233, no:7364; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.115, no:2637; Abdürrezzak, *Musanef*, c.IV, s.277, no:7792; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXV, s.79; Beyhakî, *Sünenül-Kübrâ*, c.IV, s.203, no:7703; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.175, no:17; Hz. Aişe RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.81, no:18059; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.187, no:6675.

taàmün? Fein kile: Lâ! Kâle: Innî sàimün.)

(Kâne izâ dehale, kâle) “Peygamber Efendimiz eve geldiği zaman sorardı: *(Hel indeküm taàmün)* Yanınızda yiyecek bir şey var mı? Yiyecekten bir şeyler var mı yenilecek?”

(Fein kîle: Lâ) “Eğer ‘Yok yâ Rasûlallah!’ denirse, o zaman: *(Kâle: Innî sàimün)* ‘O zaman ben oruçluyum, oruç tutacağım!’ derdi.” İsm-i fâil sîgası isim cümlesinde kullanılınca, istikbale ait bir mâna verir. Yâni, “Oruç tutmaya karar verdim, oruç tutacağım!” derdi.

Peygamber SAS Efendimiz’in hâne-i saadetinde, Zevcât-i Tâhirât’ın hücrelerinde yiyecek bazen bulunurdu, bazen bulunmazdı. Bulunduğu zaman ikram ederlerdi, kendileri tenâvül buyururlardı. Ama ekseriya etrafındaki fukarâ-i müslimîne ve mescidin bir köşesine yerleşmiş bulunan, mescidden başka barınağı olmayan Ashâb-ı Suffe’ye yedirirlerdi. Yemeği depo etmezlerdi. Yemek dediğimiz şey de, onların yanında bazen bir avuç hurma, bazen bir tas süt, bazen bir avuç bir şey kurutması, böyle buğday kurutması filan gibi şeyler olurdu.

Peygamber SAS Efendimiz eve gelirken düşünürdü. Oruç tutayım, tutsam mı, tutmasam mı diye. Eve gelince sorardı:

“—Yanınızda mevcut iyecek bir şey var mı bugün?”

“—Yok...” derlerse;

“—Ben de zaten oruca niyetliydim, oruç tutayım diye düşünmekteydim, bugün ben oruç

tutacağım.” derdi.

Allah-u Teâlâ Hazretleri şefaatine nâil eylesin...

Bizlere de insaf ihsan eylesin ki, biz peygamber değiliz, sahabe değiliz; Allah'ın âciz nâçiz günahkâr kullarıyız. Bize Allah padişahlara lââyık yiyecekler, içecekler, giyecekler, rahatlar, imkânlar nasib etmiş. Eski devirlerde evliyâullahın kerâmet yoluyla bir mekândan bir mekâna tayy-i mekân ederek gittikleri gibi, bugün en basit bir insan bile uçağa biniyor, iki buçuk saatte Cidde'ye varıyor. Denizlerde, deryalarda geziyor, karada dağları aşıyor. Kaloriferli otomobilinin içinde, dışarıda kar yağarken sıcacık rahat koltuğunda, bir beldeden bir beldeye ulaşıyor.

Düşünün ki o devirde bir deve olduğu zaman, onu bile çok büyük bir nimet olarak kabul ederlerdi ama, siz devenin üstüne çıksanız muhakkak ciğerleriniz ağzınıza gelir. Öyle onun sallanmasından, hareket etmesinden şöyle yarım saatlik bir yol gitseniz devenin üstünde, onun sallantısından içiniz allak bullak olur, içiniz dışınıza gelir. O mübarek mücâhidler nasıl yaya yürümüşler, nasıl o sıcak beldelerde buzdolapsız, susuz o ağır tuzlu sularla yaşamışlar, nasıl bir hurmayla ömürlerini geçirmişler!

Biz ne kadar büyük nimetlere sahibiz el-hamdü lillâh. Evet, nice nice nimet sahibi insan vardır ki şükrederse, nimetin kıymetini bilirse, oruç tutmuş, ibadet etmiş insan gibi de sevap alır. Bari bize verilen nimetlerin kadrini kıymetini

bilelim. Bilelim ki Allah'ın sevgili kulları olmadığımız halde, Allah fazl u kereminden, Allah'ın nice nice sevgili kulları açlıktan günlerce karınlarına taş bağladığı halde, biz böyle çeşit çeşit nimetler içindeyiz. Bu nimetlerin kadrini kıymetini bilelim, bir...

Bir de demek ki lüks bir hayat içinde rahat yaşıyoruz onlara göre, bu fazla kazançlarımızla bunları israfa sarf etmeden İslâm'ın gelişmesine, ilerlemesine, yükselmesine, müslümanların kuvvetlenmesine yardımcı olalım.

Hangi şehre gitsek, hangi müslüman kardeşlerle bir akşam bir yerde otursak, bir sohbet eylesek yüreğimiz parçalanıyor, memleketin halini düşünüyoruz. Sizler de muhakkak öylesiniz.

Süleyman Çelebi'nin Mi'rac'ı anlatırken dediği gibi:

Ol zayıf ümmetlerin hali n'ola? Hazretine nîce anlar yol bula?

Bu dışarıdaki bu müslüman kardeşlerimiz şehidlerin torunlarıydı, müslümanların evlatlarıydı, şimdi şu hallerine bak! Şimdi acaba İslâm'ı gaye edinip de;

“—Ben her şeyimle, varımla, canımla, malımla, her türlü ilmimle, bilgimle, mevkiimle, makamımla İslâm'a hizmet edeceğim. Acaba İslâm'ım ihtiyaçları nelerdir? Acaba ben İslâm'a nasıl faydalı olabilirim? Acaba müslümanlara benim ne gibi yardımım olabilir?” diye ana gayesi, asıl işi İslâm olan kaç tane müslüman var? Kaç tane müslüman var böyle her şeyi tam düşünen?

Halbuki başka memleketlerde, başka dinlerin sahibi olan insanların, artık onlar dünyalığı bizden çok fazla topladıklarından mıdır bilmiyorum, o kadar büyük hayırları var ki, o kadar büyük imkânlar vermişler ki dinlerine... Diyorlar ki mesela:

“—Münih şehrinin üçte biri kilisenin malıdır.”

Üçte biri! Zaten üçte biri çayır çimen, demek ki üçte biri de kilisenin. O kadar zengin imkânları var. O kadar zengin paraları var. Yurtları, hastaneleri, fakülteleri, üniversiteleri var. Onlar o yanlış, eskimiş, tahrife uğramış, bozulmuş dinleri için o kadar malî fedakârlıklarda bulunuyorlar.

Bizim bir tek üniversitemiz yok. Bir tek böyle güçlü kuruluşumuz yok. Bir tek müslüman hastanesi yok. Zavallı müslüman kadınlar bir hastalansalar, bir hastaneye gittikleri zaman başhekim ilkönce başörtüsüne sarılıp çekip alıyor;

“—Çıkart bunu!” diye bağırıyor.

Kadıncağız zavallı, doğum evine gitmiş, doğum sancıları içinde feryâd-ı figân ederken ilk azarı başörtüsünden dolayı işitiyor.

Doğru düzgün, yani Diyanet’e bağlı, bir camiye bağlı, müslümanların bir vakfına bağlı özel bir hastane kuramamışız. Kur’ân-ı Kerîm’in halka, esnafa anlatıldığı bir müessese kuramamışız.

Çocuklar imam-hatip okuluna gitsinler, öğrensinler ama peki halk İslâm’ı nasıl öğrenecek? Yok... Hadisleri nasıl öğrenecek?

Yok... Fıkıhı nereden öğrenecek? Yok...

Yani müesseseseleşmemişiz, eğitim müesseselerini kurmamışız. Bütün müesseseler bizim gayelerimizin dışında kurulup çalışıyor. Ondan sonra mezun olanlar, yetişenler, blucin pantolonlu, ne bileyim âsi gençlik, meşin ceketli, motosikletle gezen veyahut otomobil tokuşturan veyahut kız arkadaşıyla gezmeye giden veyahut kız ise saçlarını rüzgârda uçuştura uçuştura üstü açık otomobilde gezen insanlar haline geliyor. Bir müslüman ümmetin, bir müslüman milletin şehid çocukları dinden, abdestten, namazdan, gusülden, haramdan helâlden habersiz bir yola doğru gidiyor.

Allah cümlemize dinin gayretini, İslâm'a hizmet gayretini ihsan eylesin...

Çünkü çok nimet içindeyiz. Allah bize bu nimetleri soracak. Bu nimetleri yerken insan korkarak yiyor. "Bunların bir hesabı olacak" diye, "Rabbim bana bunca ikramlarda bulundu ben ona nasıl kulluk edebildim?" diye bu soru ister istemez insanın hatırına geliyor.

Allah hepimize İslâm'a malıyla canıyla, her türlü çalışmasıyla güzel hizmet edenlerden olmayı nasib eylesin...

b. Kabirdekilere Selâm Verirdi

İbnü's-Sinnî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan şöyle rivayet etmiş:²

² İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.III, s.139, no:592;

Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.159, no:18517; *Câmiü'l-Ehâdîs*,

c.XXXVII, s.191, no:40364.

كَانَ إِذَا دَخَلَ الْجَبَانَةَ يَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيَّتُهَا
الْأَرْوَاحُ الْفَانِيَّةُ وَالْأَبْدَانُ الْبَالِيَّةُ وَالْعِظَامُ
النَّخِرَةُ الَّتِي خَرَجَتْ مِنَ الدُّنْيَا وَهِيَ بِاللَّهِ
مُؤْمِنَةٌ اللَّهُمَّ أَدْخِلْ عَلَيْهِمْ رَوْحًا مِنْكَ وَسَلَامًا
مِنَّا

(ابن السنن عن ابن مسعود)

RE. 532/8 (*Kâne izâ dehal-e'cebbânete, yekû-lü: Es-selâmü aleyküm eyyühe'l-ervâhu'l-fâniyetü, ve'l-ebdânü'l-bâliyetü ve'l- ızâmü'n-nahiratü'lletî haracet mine'd-dünyâ, ve hiye bi'llâhi müminetün, allâhümme edhil aleyhim ravhan minke, ve selâmen minnâ.*) “Peygamber SAS Efendimiz mezarlığa, kabristana gittiği zaman kabirdekilere selâm verirdi.” Kabirdekilere selam verirdi çünkü ölümle hayat bitmiyor. Ölüm insanların bir dünyadan öteki dünyaya geçişidir, ruhun bedenden ayrılışıdır. Yoksa ruhun yok olması mânasına değil. O kabirlerde neler oluyor görenler görüyorlar. Neler olduğunu görenler görüyor. Peygamber SAS Efendimiz bir gün ashabıyla bir yerden geçiyormuş. Kenarda iki tane taze kabir varmış. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:³

³ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.88, no:215; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.240, no:292; Tirmizî, *Sünen*, c.I, s.102, no:70; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.106, no:2069; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.125, no:349; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.398, no:3128; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.115, no:1304; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.492, no:11099; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.412, no:3943; Neseî, *Süne-*

إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ أَمَّا أَحَدُهُمَا
فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ وَ أَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ
يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ

(خ. م. د. ت. ن. ه. ح. ب. ش. هب. عن ابن عباس)

(*Innehümâ leyuazzebâni, ve mâ yuazzebâni fî kebîrin*) “Bu kabirdeki şahıslar azap olunuyorlar. Hem de çok mühim bir şeyden dolayı değil azap görmeleri. Sizin mühimsemeyeceğiniz iki şeyden dolayı azap görüyorlar:

(*Emmâ ehadühümâ, fekâne lâ yestetirü min bevlîhî*) Birisi, idrarını yaparken sakınmazdı.” Yani küçük abdestini, idrarını yaparken sakınmazmış, örtünmezmiş ondan dolayı azaba uğramış.

(*Ve emme'l-âhiru, fekâne yemşî bi'n-nemîmeh*) Ötekisi de, laf götürüp getirirdi, iki kişiyi birbirine düşürürdü. Yâni, kovuculuk dediğimiz, nemmamlık dediğimiz işi yapardı.” diyor.

Tabii onlar yine hayâ sahibidir de, meselâ eteğini toplayacaksa, ayaktayken toplamıştır ondan görünmüştür. Yoksa kendisi isteğiyle soyunup da avuç içi kadar bir şeyi giyinip, ortalıkta kabara kabara hindi gibi dolaşan insanların hali nasıl olur bilmiyoruz.

nü'l-Kübrâ, c.I, s.664, no:2196; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.210, no:620; İbnü'l-Cârud, *el-Müntekâ*, c.I, s.42, no:130; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.433, no:1220; Abdullah ibni Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.627, no:26380; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.110, no:9206.

Bir de çıplak gezen insanlar var. Tamamen çıplak, üryan, yani anasından doğmuş olduğu gibi. Hatta aile olarak böyle gezenler var...

Nasıl geziyorlar? Böyle bizim Akdeniz bölgesinin o sıcak iklimli güzel sahillerinde, çamların, denizin, deryanın olduğu yerlerde yer kiralamışlar, çevirmişler etrafını parmaklıklarla, tel örgülerle. Çıplaklar kampı; oraya girdi mi insan çıplak olacak. Anası danası, çocuğu hepsi soyunuyorlar, el ele tutuşuyorlar öyle geziyorlar. Hiçbir şey yok üzerlerinde...

Artık onların hali ne olacak? Bir müslüman, müslüman iken, bir ihtiyacını göreceği zaman erkenden açındı diye kabirde azap görürse, bu edepsizlerin hâlinin ne olacağını artık oradan kıyas etmek mümkün olur.

Peygamber Efendimiz SAS, kabir ahvalini böylece görürdü. Evliyâullahın da kabirdeki halleri gördüğünü söylerler. Allah kime bildiriyorsa, gösterirse onların da gördüğünü ifade ederler. Hatta böyle bir hâkim arkadaşımız vardı da, Allah selamet versin, dindar bir kimseydi. Bir yerden bir yere seyahat ederken makberenin yanından geçerken, her kabrin yanından geçerken selâmlar verip dualar ederdi. Dua edilmediği zaman, birilerinin kalkıp da oradan beddua ettiğini görür gibi olduğunu ifade ederdi.

Peygamber SAS Efendimiz makbereye girdiği zaman selam veriyormuş. Ne diyormuş? Sözü şöyle:

(*Es-selâmü aleyküm*) “Allah’ın selâmı sizin

üzerinize olsun! (*Eyyühe'l-ervâhu'l-fâniyetü*) Ey fâni ruhlar! Ey bu dünyada hayatları bitmiş, bu dünyadaki hayatları fâni olmuş olan ruhlar, işte o makberede bulunan ruhlar! (*Ve'l-ebdânü'l-bâliyetü*) Ey yıpranmış, çürümüş bedenler! (*Ve'l-izâmü'n-nahiratü*) Ey toprak olmuş, ufalmış kemikler! (*Elletî harecet mine'd-dünyâ*) Ey dünyadan çıkmış, (*ve hiye bi'llâhi mü'minetün*) Allah'a inanmış olarak ahirete göçmüş olan varlıklar!”

Yani mü'minler olduklarını böyle ifade ediyor Peygamber Efendimiz. “Dünyadan Allah'a inanmış bir vaziyette çıkmış fâni ruhlar, yıpranmış bedenler, çürümüş kemikler; selâm olsun sizlere!” diye böyle selâm verirdi.

Ondan sonra da arkasından:

(*Allâhümme edhil aleyhim ravhan minke*) “Yâ Rabbi! Sen bunların üzerine, bu bizden önce vefat etmiş olan bu mü'min kardeşlerimize sen rahmetini indir, rahatlık ve huzurunu indir... (*Ve selâmen minnâ*) Bizim de selamımızı onlara bildir yâ Rabbi!” diye dua ederdi.

Demek iki şey yapıyor; bir, onun mübarek gözüne ayân olan ruhlara, bedenlere, kemiklere, kabirlere selâm veriyor; bir de Rabbine onlardan rahmet diliyor ve selâmını onlara iletmesini bildiriyor.

Peygamber SAS Efendimiz müşriklerin cesetleri toplanıp da Bedir'de bir kuyuya atıldığı, çukura atıldığı zaman onun başına gidip dedi ki;

“—Ey kâfirler, ey müşrikler! Biz Rabbimiz'in bize vaad ettiklerine nâil olduk. Siz de Rabbimiz'in

size tehdit olarak, vaîd olarak söylediği cezalarla karşılaştınız mı, onları gördünüz mü?” diye onlara böyle hitap etti.

Dediler ki:

“—Yâ Rasûlallah! Duyarlar mı, anlarlar mı?”

“—Sizden daha iyi duyarlar.” dedi, “Sizden daha iyi duyarlar, daha iyi anlarlar.” dedi.

Muhterem kardeşlerim!

Bu dünya hayatında, hepimiz aldanıyoruz. Bugün yarın derken dünyanın işleri oyalıyor. Bazen cahillikten bazen gafillikten, bazen telaşımızdan bazen bu dünyanın güzel şeylerine gönümüzü fazla taktığımızdan âhireti unutuyoruz. Halbuki asıl hayat âhîret hayatı.

Allahümme lâ ‘ayşa illâ ‘ayşi’l-âhîreh. Asıl hayat âhîret hayatı. Bu dünya hayatı onun yanında sıfır, bir nokta, kısa bir an. Bir göz yumup açınca geçiyor ondan sonra asıl ebedî hayat, öbür hayat geliyor. Asıl mü’min olan insanlar, hakiki, uyanık kimseler, has müslümanlar bu işleri anlıyorlar da âhîrete hazırlanıyorlar. Fakat anlamayanlar bu dünyanın işte arsasıydı, apartmanıydı, apartmanın içinde mobilyasıydı, süsüydü, ziynetiydi, başkalarına karşı böbürlenmekti, onları aldatmaktı, kandırmaktı, zulümdü, cevirdi, cefaydı, gadirdi... Böyle aldanıp gidiyorlar ama işte sonu öyle.

Âhir ne? Âhiri hiçlik, yokluk, toprağın altında bedenlerin çürümesi... Bu senin izz-ü nâz ile beslediğin bedenleri kurtlar yiyor, toprağın arasına karışıyor. Bir zaman kemiklerle,

kafataslarıyla çocuklar oynuyor, kabir açılırsa çocuklar oynuyor.

Allah bize gerçekleri görüp ahirete göre hazırlanmayı nasib eylesin...

c. Hastalık Günahlardan Temizler

Buhârî'nin rivayet ettiğine göre, Abdullah ibn-i Abbas RA

nakletmiş, rivayet eylemiş:⁴

كَانَ إِذَا دَخَلَ عَلَى مَرِيضٍ يَعُودُهُ قَالَ لَا بَأْسَ طَهُورٌ
إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى

(خ. عن ابن عباس)

RE. 532/9 (*Kâne izâ dehale alâ merîdın yeùduhû, kâle: Lâ be'se tahûrun inşâ'llâhu teâlâ*)

(*Kâne izâ dehale alâ merîdın yeùduhû*) “Peygamber SAS Efendimiz bir hastanın yanına girince, onu ziyaret etmek, onu teselli etmek maksadıyla onun yanına girince ne derdi?”

İşte böyle derdi: (*Lâ be'se tahûrun inşâ'llâhu*) “Beis yok, üzülme, tasa çekme, tasa çekmeye değmez, zararlı bir durum yok.” Hastaya söylüyor bunu. “İnşallah günahlardan temizlik vesiledir bu...” derdi. Yani o hastalıktan kalktı mı günahlardan pâk olacak olduğu, tertemiz kalkacağı için öyle derdi Peygamber Efendimiz.

⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.XI, s.448, no:3347; Taberânî, *Mu'cemü'l-Ke-bîr*, c.XI, s.342, no:11951; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.382, no:6387; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

“Beis yok, üzülme, tasalanma, gam keder çekilecek zararlı bir durum yok. Hastalanmışsın, işte bu hastalıktan kalkınca tertemiz olacaksın. Hastalıkların günahlardan temizlenmene vesile olacak. Beis yok, inşaallah Allah’ın lütfu keremiyle, Allah-u Teâlâ’nın dileğiyle inşaallah tertemiz olacaksın.” derdi.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

İnsanlar bazen sıhhatli oluyorlar. Tabii sıhhatli hallerinde sıhhatlerine şükretsiner. Sıhhati de Allah’tan istemek lazım:

“—Yâ Rabbi! Sen bana sıhhat âfiyet ihsan eyle. Hem dinde hem dünyada hem âhirette. Yani dinimde bir hastalık olmasın; itikadımda, kafamda, kalbimde bir karalık bir bozulma bir fesat bir şey olmasın. Hem dünyam rahat olsun, huzurlu sıhhatli, hem âhiretim rahat olsun, elemelerden, kederlerden, cezalardan veballerden uzak olsun.” diye âfiyet istemek, tamam.

Sıhhatli olmak güzel... İnsan sıhhatli olduğu zaman şükrederse, tamam daha iyi. Fakat hastalanırsa, bu hastalık bir çeşit piyango gibi bir şeydir. Yani mânevî bir şey. İnsan hastalandı da sabretmesini bildi mi, hastalığın Allah’tan geldiğini bildi mi, sabretti mi, şikâyet etmedi mi, yani gelene gidene kendisini ziyaret edene hâlinden şikâyet etmedi mi, Allah’ın takdirine razı olarak, hastalığına sabrettiği zaman, günahlarından anasından doğduğu gün gibi tertemiz, temizlenmiş olarak çıkar. Allah-u Teâlâ Hazretleri ona buyurur ki:

“—Haydi bakalım tertemiz oldun! (*Feste’ni fi’l-amel*) İşe yeniden, sıfırdan, başla! Bak hiçbir günahın kalmadı, defter-i âmâlin bembeyaz, pırıl pırıl, her günah silindi, haydi bakalım artık bundan sonra dikkat et!” denir diye bildiriliyor hadîs-i şerîflerde.

Ve bir hastanın uykusu bile ibadettir. İniltisi bile sevaptır, tesbih yerine geçer. Yapamadığı bütün ibadetler, mesela sıhhatli olduğu zaman bu adam ne yapardı? Bu adam beş vakit camiye giderdi, şimdi hasta gidemiyor, camiye gitmiş gibi sevap alır. Geceleyin kalkar teheccüd kılardı, teheccüd kılmış gibi sevap alır. Pazartesi-perşembe günleri oruç tutardı, oruç tutmuş gibi sevap alır. Hasta, tutamıyor ama bütün sıhhatinde yapmış olduğu amelleri yapmış gibi Allah ona, o hastalığı anında sevap verdirtir ve duası makbul olur, uykusu bile ibadet olur. Yani hastalığın böyle tarafı var.

Bu mükâfatları gördüğü zaman insanlar, yani hastalık temenni edilmez Allah’tan ama, hasta olduğuna üzülmemesi lazım. “Yani ne yapalım Allah böyle bir rahatsızlık vermiş. Eh bu da bir piyango, bir mükâfat gibi bir şey oluyor.” diye teselli, müteselli olması lazım!

Bu gibi hadîs-i şerîfleri hatırlınızda tutun. Hastanın bir de duası makbuldür. Hastanın ziyaretine gitmek de müslümanın müslüman kardeşi üzerindeki vazifelerinden bir vazifedir. Birbirimize karşı birtakım vazifelerimiz var. Hastalandığımız zaman birbirlerimizi ziyaret etmek. İşte bu ziyaretlerde bu hadîs-i şerîfleri söylersiniz. Efendimiz gibi söylersiniz siz de:

(*Lâ be'se tahûrun inşâ'llâhu teâlâ*) “Beis yok, üzülme, oh oh oh maşallah, dersiniz, Allah’ın izniyle, inşaallah tertemiz çıkacaksınız hastaneden, bu odadan.” diye onu teselli edersiniz, duasını istersiniz.

Tabii hastanın yanında fazla kalınmaz. Kısa bir ziyaret olacak, kısaca bir ziyaretle bu iş tamam olur. Bir girersiniz, alnına bir elinizi koyarsınız, duasını alırsınız, “Bir isteğin var mı?” dersiniz, ondan sonra gelirsiniz. Hastanın yanında fazla durmak da âdaptan değildir, âdâba aykırıdır. Hastalığını sormak da âdaptan değildir. Çünkü belki söylenmeyecek bir hastalığı vardır, olmadık bir yerinde bir rahatsızlığı vardır. “Geçmiş olsun.” dersin. Hastalığını da sormak da âdâba aykırıdır.

“—Nerenden neyin var?”

Canım sana ne, doktor musun? “Geçmiş olsun” de, dua et, duasını al, istifade et geç.

Muhterem kardeşlerim!

Müslümanlık böyledir, hastalandı mı insan sevap alır. Her şeyde, Müslümanlıkta her şeyde insan kazanıyor; otursa, kalksa, yürüse, konuşsa, sussa, uyusa, uyansa kazanıyor.

Allah bizi şu has Müslümanlığa erdirsin ve has müslüman olmaktan ayırmasın...

d. Receb Ayı’nda Şöyle Dua Ederdi

İbn-i Asâkir Enes ibn-i Mâlik RA’dan şöyle rivayet ediyor:⁵

⁵ Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6494; Heysemî, *Mecmü’z-Zevâid*, c.II, s.375, no:3006; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XL, s.57; Enes

كَانَ إِذَا دَخَلَ رَجَبٌ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ
وَشَعْبَانَ وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ وَكَانَ إِذَا كَانَتْ لَيْلَةٌ
الْجُمُعَةِ قَالَ هَذِهِ لَيْلَةٌ غَرَاءٌ وَيَوْمٌ أَزْهَرُ

(عب.كر.عن أنس)

RE. 532/10 (*Kâne izâ dehale recebü, kâle: Allâhümme bârik lenâ fî recebin ve şa'bân, ve belliğnâ ramadân; ve kâne izâ kânet leyletü'lcumuati, kâle: Leyletün garrâu, ve yevmün ezheru.*)

(*Kâne izâ dehale recebü, kâle*) “Peygamber SAS Efendimiz Receb ayı geldiği zaman şöyle dua ederdi.” diyor.

Acaba Recep ayı ne zaman gelecek?

Recep ayının gelmesine çok az kaldı. Gözünüz aydın olsun ki, Üç Aylar'ın kokusu tütmeye başladı. Yavaş yavaş uzaklardan güzel, latif kokusu duyulmaya başlandı. Şimdi Cumâdelâhire'deyiz. Bu Şubat'ın bilmem kaçındaysa artık, üç ayların ilki olan mübarek Recep ayı girecek. Peygamber SAS Efendimiz Recep ayı geldiği zaman şöyle buyurmuş:⁶

ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.79, no:18049; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.188, no:6678.

⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.259, no:2346; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.189, no:3939; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.375, no:3815; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.269; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6494; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXXX, s.57; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.485, no:1985; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.161, no:309; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.138, no:18049; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.211,

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ وَشَعْبَانَ وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ

(*Allàhümme bârik lenâ fî recebin ve şa'bân, ve belliğnâ ramadàn*) “Yâ Rabbi, sen bize Receb ayını ve Şa’ban ayını mübarek eyle! Yani bu ayların içinde bizlere bereketler, hayırlar, rahmetler ihsan eyle... (*Ve belliğnâ ramadàn*) Ve bizi Ramazan ayına, 11 ayın sultanı olan o mübarek Ramazan ayına sıhhat afiyetle ulaştır yâ Rabbi!” diye devam ederdi.

Çünkü Ramazan ayı ümmetin ayıdır. Ümmet-i Muhammed’in mağfiret, gufran ayıdır. Günahların eridiği, Allah’ın çok lütuflar, ihsanlar, bağışlarda bulunduğu bir aydır. “Ramazan’a bizi sıhhatle ulaştır.” diye Ramazan’a şevk duyarak böyle dua ederdi Peygamber Efendimiz.

Ramazan geldiği zaman da Ramazan’ın son on gününde de evinden bile ayrılır, camiye ev edinir camide i’tikâfa niyet eder, bayrama kadar gece gündüz ibadet eylerdi o gelmiş gelecek günahları affedilmiş olan Peygamber-i Zîşân Efendimiz. Günahları affolmuş olan o Peygamber-i Zîşân Efendimiz böyle dua ederdi, böyle ibadet ederdi, günlerini böyle geçirirdi.

Haftalardır okuduğumuz rivayetlerden gördüğünüz gibi her anında Rabbi hatırında idi, her anında duada idi, her anında niyazda, her anında Ümmet-i Muhammed için hayırlar istemekte, etrafına dualar etmekte idi. Rabbimiz bizi de o hallere sahip ve nâil eylesin...

(*Ve kâne izâ kânet leyletü'l-cumuati, kâle*)
“Cuma gecesi olduğu zaman da Peygamber Efendimiz derdi ki, buyururdu ki: (*Leyletün garrâu*) Bu pırıl pırıl nuranî bir gecedir, (ve *yevmün ezheru*) ve şâşaalı, ışıl ışıl bir mübarek gündüzdür.”

Tabii bu her cuma için böyledir. Yani her cuma gecesi son derece mübarek bir gecedir ve perşembe günü akşam ezanı okunduğu zaman başlar cuma gecesi. Akşam, yatsı cumanın akşamıdır, yatsısıdır, gece cumanın gecesidir, sabah cumanın sabah namazıdır. Cuma namazı kıldığımız öğle cumanın öğlesidir, ondan arkasından kıldığımız ikindi cumanın ikindisidir, ondan sonra okunan ezanla giren akşam cumartesinindir artık. Yani namaz kıldıktan sonraki akşam, öteki günün, cumartesi gününün akşamıdır.

İslâm'da bizim dinî takvimimizde, zamanlamamızda güneş battığı zaman gün biter. Güneşin batmasıyla beraber bir gün de bitiyor. Güneş gitti o gün de bitti, artık yeni bir gün başlamış oluyor. Onun için eskilerle yeniler perşembe gecesi, cuma gecesi sözlerinde biraz şaşırırlar.

“—Bu Cuma gecesi bize buyurun.”

Yani ne zaman gelecek? Perşembeyi cumaya bağlayan gece, o arada gelecek demek, cuma gecesi odur.

Şimdi bizimkiler nasıl anlıyor?

Takvim gece yarısında değiştiği için, bizde saat 12'den sonra. Bu yeni ama, bu karar yeni, 50 yıllık bir şey bu. Bundan önce akşam ezanı okununca saatler ayarlanırdı. On iki olurdu saat,

biterdi, yeni gün başlardı. Ezanî saat böyleydi. Şimdi akşamüstü gün değişse, takvim değişse birtakım ticarî hayatta bozukluklar olacak diye gece yarısına aldılar değişme zamanını. Günün değişme zamanını 12'ye aldılar. Onun için iş karıştı. Biz gece deyince, cuma gecesi deyince cuma namazı kıldıktan sonraki geceyi anlıyoruz. Halbuki o cumartesi oluyor.

Cuma gecesi hangi geceymiş?

Perşembeyi cumaya bağlayan vakitmiş. Akşam ezanından itibaren başlar kronometre çalışmaya, ertesi gün cuma namazını kılıp da ikindi olup da ikindi de bittikten sonra güneş batınca, cuma günü biter artık cumartesi gelir. “Bugün ve bu geceyi överdi Peygamber Efendimiz, ışıl ışıl mübarek bir gece, ışıl ışıl mübarek bir gün.” diye methederdi.

E ne yapmamız lazım?

Bu Cuma günlerinde mü'minlerin ibadete daha çok rağbet eyleyip, kendilerine daha çok çekidüzen vermesi icap eder. Cuma guslü alırlar, bedenlerini tertemiz yıkarlar, pırıl pırıl tertemiz elbiselerini giyerler. Cuma namazına erken vakitte gelirler, gusül abdesti aldıktan sonra erkenden abdestli olarak cumaya gelirler. Camide Kur'an okurlar, tesbih çekerler, vâiz varsa onun konuşmasını vaazını dinlerler. Ondan sonra ezan okunduğu zaman sünnetleri kılarlar, iç ezan okunduktan sonra imam hutbeye çıkar hutbe îrâd eder, onu konuşmadan dinlerler.

Cumanın gecesi de çok mübarektir gündüzü de mübarektir. Peygamber Efendimiz:

“—Cuma gecelerinde cuma gündüzlerinde bana çok salât ü selâm eyleyin!” diye emrediyor, tavsiye ediyor.

Onun tavsiyesi böyle. Sizler de cuma günleri, cuma geceleri olunca Rasûlullah Efendimiz’e çok salât ü selâm eyleyiniz. O mübarek gecelerin mübarekliğinden ve o mübarek gündüzlerin mübarekliğinden istifade edin!

Bu geceler ve gündüzler herkes için mübarek değildir, mü’minler için mübarektir. Kıymetini bilenler için mübarektir. Nice gafiller vardır ki horul horul günah içinde uyurlar. Nice gafiller cahiller vardır ki haramlar içinde yüzerler cuma günü. Onlara cuma gününün bir şeyi yok, o cumadan istifade etmesini bilen mü’minler içindir, cuma namazı kılanlar içindir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri o mübarek günlerin fırsatlarını iyi değerlendirmeyi cümlemize nasib eylesin...

Peygamber Efendimiz’in bir hadîs-i şerîfini hatırlıyorum:

“—Cumanın içinde öyle bir saat vardır ki, kim o saate duasını denk getirirse duası makbul olur.”

Öyle bir saat vardır. Onun için o duanın makbul olduğu saati kollamak, gözlemek, ekseriya dua içinde olmaya çalışmak icap ediyor.

Bu hadîs-i şerifte bildiriliyor ki Peygamber Efendimiz:

“—Yâ Rabbi, Recep ve Şa’ban ayını bize mübarek eyle, bu aylarda bereket ihsan eyle, rahmetine bizi daldır, bizi Ramazan’a eriştir.” dermiş.

Cuma günü gecesi olunca da:

“—Bu ışıl ışıl, pırıl pırıl bir gecedir, mübarek bir gecedir, mutlu bir gecedir.” dermiş. Gündüz olunca da, “Bu mübarek pırıl pırıl, ışıl ışıl, şaşaalı bir gündüzdür.” dermiş.

Bu her cuma için olduğu gibi özellikle Receb’in ilk cuması ki, o Recep’in ilk cuması gecesine, yani perşembeyi cumaya bağlayan geceye Regâib gecesi diye ad verirler ve o bir kandil gecemizdir bizim. İbadet ve taatle geçirmeye gayret etmek icap eder. Mübarek gecelerden birisidir. Bu hususta Abdülkâdir-i Geylânî Hazretleri’nin kitabında *Gunyetü’t-Tâlibîn*’de güzel rivayetler, bilgiler, teşvikler var. Onları da okursa insan “Hakikatten o fırsatları elde etsem de o geceleri ihyâ etsem!” diye temenni eder durur.

e. Ramazan’da Köleleri Azad Ederdi

Bundan sonraki rivayet:⁷

كَانَ إِذَا دَخَلَ رَمَضَانُ أَطْلَقَ كُلَّ أَسِيرٍ وَأَعْطَى كُلَّ

سَائِلٍ

⁷ Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.311, no:3629; Ebû Nuaym, *Ah-bâr-ı İsfahan*, c.II, s.46, no:404; İbn-i Sa’d, *Tabâkât*, c.I, s.377; Hz. Aişe RA’dan.

Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.358, no:4838; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.323; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.360; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.IV, s.25; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.81, no:18060; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.188, no:6679.

RE. 532/11 (*Kâne izâ dehâle ramadànü, atleka külle esîrin, ve a'tâ külle sâilin.*) (*Kâne izâ dehâle ramadànü*) “Peygamber SAS Efendimiz, Ramazan ayı geldiği zaman, (*atleka külle esîrin*) yanında ne kadar esir varsa hepsini âzad ederdi, (*ve a'tâ külle sâilin*) ve her isteyene, ne isterse istediğini verirdi.” Her isteyenini boş çevirmezdi, verirdi. Ramazan’a çok özel ihtimam gösterirdi Peygamber Efendimiz. Zaten Ramazan’a Receb ayından başlardı hazırlanmaya; “Yâ Rabbi! Bizi Ramazan’a eriştir.” diye iki ay önceden heyecanını, şevkini, aşkını ifade ediyor. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:⁸

رَجَبُ شَهْرُ اللَّهِ وَشَعْبَانُ شَهْرِي وَرَمَضَانُ شَهْرُ
أُمَّتِي

(أبو الفتح في أماليه عن الحسن مرسلًا)

RE. 289/2 (*Recebü şehru'llâh*) “Receb Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin ayıdır. (*Ve şa'bânü şehri*) Şa'ban ayı benim ayımdır. (*Ve ramadânu şehru ümmetî*) Ramazan da ümmetimin ayıdır.”

İşte az kaldı, Rabbimiz bizi o güzel zamanlara eriştirip güzel ibadetlere muvaffak eylesin.

⁸ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.275, no:3276; *İbn-i Asâkir*, *Mu'cem*, c.I,

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.556, no:35164; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.341, no:1358; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.109, no:12682.

f. Ramazan'da Yatağına Girmezdi

İbn-i Huzeyme Hz. Aişe RA'dan şöyle rivayet ediyor:⁹

كَانَ إِذَا دَخَلَ رَمَضَانَ شَدَّ مِعْزَرَهُ ثُمَّ لَمَّ يَأْتِ فِرَاشَهُ
حَتَّى يَنْسَلِخَ

(بخز. عن عائشة)

RE. 532/12 (*Kâne izâ dehale ramadânü, şedde mi'zerahû, sümme lem ye'ti firâşehû, hattâ yenseliha.*)

(*Kâne izâ dehale ramadânü*) “Peygamber SAS Efendimiz, Ramazan ayı girdiği zaman, (*şedde mi'zerahû*) eteğini derler toparlardı, (*sümme lem ye'ti firâşehû, hattâ yenseliha*) ve yatağına bu ay çıkıncaya kadar öyle doğru düzgün girmezdi.”

Gecelerini hep ibadetle geçirirdi. Bir gayrete gelirdi Ramazan gelince, bir ibadete düşerdi, yatağına girmezdi, öyle geceleri ihyâ ederek geçirir idi.

g. Ramazan'da Yüzünün Rengi Değişirdi

Hiz. Aişe RA'dan şöyle rivayet ediliyor:¹⁰

⁹ İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.342, no:2216; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.117; Hz. Aişe RA'dan.

¹⁰ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.310, no:3625; Hz. Aişe RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.82, no:18062; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.188, no:6681.

كَانَ إِذَا دَخَلَ رَمَضَانَ تَغَيَّرَ لَوْنُهُ وَكَثُرَتْ صَلَاتُهُ
وَابْتَهَلَ فِي الدُّعَاءِ وَأَشْفَقَ لَوْنُهُ

(هـب. عن عائشة)

RE. 533/1 (*Kâne izâ dehale ramadânü, tegayyere levnüühü, ve kesüret salâtühü, ve'btelehe fi'd-duâi, ve eşfeka levnüühü.*)

(*Kâne izâ dehale ramadânü*) “Ramazan ayı girdiği zaman, (*tegayyere levnüühü*) Peygamber Efendimiz’in rengi değişirdi. (*Ve kesüret salâtühü*) Namaz kılması artardı, çok namaz kılmaya başladılar. (*Ve'btelehe fi'd-duâi*) Duada böyle yarışırcasına fazla dua ederdi. (*Ve eşfeka levnüühü*) Peygamber Efendimiz’in mübarek çehresi şafak gibi pırıl pırıl olurdu.”

Ramazan girdiği zaman nasıl değişikliğe uğradığını çeşitli rivayetlerle peş peşe sıralamış Hocamız, siz de dinlemiş oldunuz.

h. Ramazan'ın Son On Günü İbadeti Çoğaltırdı

Buhârî, Müslim ve Sıhah-i Sitte'den diğer kaynaklar, bunu Hz. Âişe Validemiz'den rivayet ediyor:¹¹

¹¹ Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.711, no:1920; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.832, no:1174; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.437, no:1376; Neseî, *Sünen*, c.III, s.217, no:1639; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.562, no:1768; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.40, no:24177; İbni Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.223, no:3437; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.313, no:8343; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.III, s.805, no:1440; Hz. Aişe RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.153, no:18090.

كَانَ إِذَا دَخَلَ الْعَشْرُ شَدَّ مِئْزَرَهُ وَأَحْيَا لَيْلَهُ
وَأَيَّقَظَ أَهْلَهُ

(خ.م.ق.د.ن.ه. عن عائشة)

RE. 533/2 (*Kâne izâ dehale'l-aşru, şedde mi'zerehû, ve ahyâ leylehû, ve eykaza ehlehû.*)

(*Kâne izâ dehale'l-aşru*) “Ramazan’ın son on günü girdiği zaman, (*şedde mîzerehû*) elini eteğini derler toplardı.”

Bu eteğini toplamaktan maksat şudur: Uzun etekli olan bir insan, bir iş yapmaya giriştiği zaman eteğini şöyle beline doğru toparlar, ondan sonra girişirdi işe... Hani kollarımızı sıvamak gibi bir şey, “Kollarını, paçalarını sıvadı bu işe girişti.” deriz biz. Yani eteğini toplarıdan maksat, “Son on gün geldi mi, Rasûlullah Efendimiz ibadete daha çok düşerdi.” demek.

(*Ve ahyâ leylehû*) “Gecesini, bu son on günün gecelerini ihyâ ederdi.” Geceyi ihyâ etmek nasıl olur? Kendisi uyumamak suretiyle; namazlar kılmak, zikirler etmek, tevbeler istiğfarlar eylemek, Kur’an’lar okumak suretiyle, ibadetle olur.

(*Ve eykaza ehlehû*) “Aile efradını da uyandırır. ‘Haydi bakalım, siz de kalkın; mübarek gecelerdir, siz de istifade edin, ibadet eyleyin!’ diye kaldırırdı.

Muhterem kardeşlerim!

Burada bir şeyi size hatırlatmak istiyorum. Yapmadığımız bir şey gibi geliyor bana da, onun için hatırlatmayı düşünüyorum.

Suudi Arabistan’da sabah ezanlarını çok, çok evvelden okurlar. Hatta teheccüd vaktinde bir ezan okurlar, daha imsak kesilmeden. O ezanı duyup kalktığınız zaman teheccüd namazı kılarırsınız, oruç tutacaksanız yemeğinizi yersiniz, imsak ondan sonra kesilir. Yani geceleyin böyle bir ezan okurlar onlar.

Sabah namazı ezanını da çok erken okurlar; yani hemen imsak kesildiği zaman ezan okunmaya başlar orada... Erken vaktinde de hemen çarçabuk kılarlar.

Şimdi sabahın o erken vaktini, üstüne bastıra bastıra şu sebepten söylüyorum. Bizim tanıdıklardan birisinin misafir gittiği evde, küçük bebeğin burnunu sıkmış annesi, yanağını sıkmış. Mışıl mışıl beşikte uyuyan bebeğin burnunu sıkınca, tabii nefessiz kalır çocuk, çırpınmış, uyanmış.

“—Niye uyandırıyor sun?” filan diye sormuş bizimkiler. Tabii Türkiye’den gitmiş olanlar bilmiyorlar, bunun sebebini sormuşlar.

“—Bu mübarek saatte uyumaya alışmasın.” demiş.

Muhterem kardeşlerim!

Biliyor musunuz bu zamanın doktorları diyorlar ki:

“—Çocuğun terbiyesi daha annesinin karnındayken başlar. Bir kere annesi haram lokma aldı mı, gitti çocuk. Haramla beslendi mi gitti. O orada artık terbiyenin bir ayağı kaydı zaten.

Bir de annesinin intizamlı hayatı ona tesir

eder. Çocuk küçüktür ama etrafından duygular toplaya toplaya gittikçe duyguları gelişiyor, uzuvları ona göre gelişiyor.

Sonra sen ona belli saatlerde yemek vermeye, mama/meme vermeye alıştırdın mı, o saatlerin dışında sakin durur çocuk. Altı saatte bir vereceksin, dört saatte bir vereceksin yani çocuğun ayına göre neyse. İntizama alıştırdın mı intizamlı gider.

Belli saatlerde altını yapmasına bir alışkanlık verdin mi, altını açmaya alıştırdın mı o saatlerde yapmaya başlar. Yani insanın vücudu bu şeye şuursuz olarak uyar, alışır.

Şimdi küçücük çocuğun burnunu tutuyor, yanağını sıkıyor uyandırıyor çocuğu, sabah namazı vaktinde uyumasın çocuk diye.

“—Canım çocuktur daha...” filan demişler.

“—Yok, uyandırmazsam babası kızar.” demiş.

Çocuk o vakitte uyanacak, geceleri o vakitte uyanmaya alışacak, büyüdüğü zaman sabah namazı zor gelmeyecek. Anlıyor musunuz muhterem kardeşlerim?

Şimdi siz kendi ailenizi düşünün, kendi çocuklarınızı düşünün, kendi hanımlarınızı düşünün, beni dinleyen, okuyan hanımlar kendi beylerini düşünsünler.

Bazen hanımlar ibadete düşkündür, beyi kaldırmaya çalışır “ıııhh ıııhh.” kalkmaz. Bir o tarafa, bir bu tarafa döner, bey kalkmaz. Veyahut adam ibadete düşkündür, hanımı kaldırmaya çalışır, hanım bir türlü kalkmaz.

Yorganı bir o taraftan çeker, bir bu taraftan çeker; ne yapsa nafile, hanım uyanamıyor, yani mümkün değil.

Çocuğu kaldırmaya gidersen, çocuk kalkmaz. Uyandırırısın, koca delikanlı çocuk, sana düşman gibi kindar kindar bakar;

“—Ya sabahın bu vaktinde, Sübhanallah şu babamın yaptığına bak! Beni böyle uykudan uyandırdı, tatlı yatağımdan kaldırdı.” bilmem ne filan.

Sanki kalkacak bir kavga başlayacakmış gibi. Yani bir, iki, üç sonra artık sen;

“—Ne yapayım, söyledikçe kötü oluyorum.” diye yanına gitmemeye başlarsın.

Muhterem kardeşlerim!

Bakın, terbiye küçükten oluyor. Çocukların terbiyesi küçükten oluyor. Siz onu bebekken burnunu sıkar, yanağını okşar uyandırırısanız, o vakitte uyumamaya alışır. Büyüdüğü zaman da otomatik olarak sahur vaktinde bakarsın, çocuğun gözleri açılmış.

“—Tamam, al evladım Kur’ân-ı Kerîm’den bir cüz oku. Şurayı ezberle. Haydi bakalım derslerini çalış!”

Okula daha saatler var. Okula gidinceye kadar çocuk her şeyini halleder. Ama akşamdan televizyon seyrettirirsen, geç vakit yatırmaya alıştıırırsan, büyüklerinin sohbetlerine kulak dikip de böyle müdahale etmeye alıştıırırsan, o çocuk tabii ne sahur vaktine kalkar, ne seher vaktine kalkar. Uykunun zamanı, uyanıklığın

zamanını bilelim! Kârın zamanını, zararın zamanını bilelim!

Bazı zaman uyumak zarar verir, bazı zaman uyumak sünnet olur sevap kazandırır insana. Günün orta yerinde, Peygamber SAS Efendimiz *kaylûle* uykusu uyurdu.

Ne zaman? Saat on birde, on bir buçukta, öğlenden biraz evvel, öğlenden bazen biraz sonra uyurdu Peygamber Efendimiz.

O vakitte uyu. Sen de uyu, sünnettir sevap kazanırsın. Hem uyku uyursun hem sevap kazanırsın. Hem dinçleşirsin hem de sıhhat kazanırsın. Çünkü günün o vaktinde bir uyudun mu, bir dene bak, turp gibi, ateş gibi olursun. Ondan sonra artık ne başında ağrı kalır öğleden sonra; ne yorgunluk kalır kollarında, bacaklarında, gayet rahat edersin.

Demek ki hayatın güzelliği, sıhhati, mutluluğu İslâm'daymış. İslâm'ın her çeşit emrine uyduğu zaman insan, tam müslüman olduğu zaman, en mutlu insan olur.

i. Duası Tesir Ederdi

Huzeyfe RA'dan Ahmed ibn-i Hanbel Rh.A rivayet etmiş. Diyor ki bu rivayette:¹²

كَانَ إِذَا دَعَا لِرَجُلٍ أَصَابَتْهُ الدَّعْوَةُ وَوَلَدَهُ وَوَلَدِ
وَلَدِهِ

(حم. عن حذيفة)

RE. 533/3 (*Kâne izâ deà li-raculin esâbethü't-da'vetü, ve veledehû, ve veledede veledihî.*)

(*Kâne izâ deà li-raculin esâbethü't-da'vetü*)
“Peygamber Efendimiz SAS bir kişiye bir dua etti mi, o dua o adama tutar, tesir ederdi. (*Ve veledehû*) O adamın çocuğuna da tesir ederdi. (*Ve veledede veledihî*) O adamın çocuğunun çocuğuna da tesir ederdi.”

Rasûlüllah bir dua etsin, bir duasını alsın, tamam. Dua da böyle beddua da böyle... Beddua ettiği kimse de iflah olmazdı. Lânet etmedi, beddua etmedi umumiyetle... Çok azılı müşrikler hariç çoğunu affetti. Kendisine zulmedenlerin çoğunu affetti.

Fakat bir kimseye lütfedip de bir dua etti mi, o duanın eseri o adamın üzerinde de görülürdü, çocuğunda da görülürdü, çocuğunun çocuğunda da görülürdü. Nereye kadar duası böyle tesir

¹² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.385, no:23325; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.396, no:30357; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.480, no:14000; Huzeyfe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.72, no:18012; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.188, no:6683.

edip geçip gidiyor Peygamber Efendimiz'in.

Bir gün minberdeyken, bedevinin birisi, çölden gelme bedevi ayağa kalktı:

“–Yâ Rasûlallah! Hayvanlarımız susuzluktan ölüyor, topraklarımız susuzluktan çatladı, dua et de Allah bize yağmur versin.” dedi.

Peygamber Efendimiz hutbedeydi. Elini açtı, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden rahmet diledi, yağmur diledi.

Bu hadisi rivayet eden şahıs diyor ki:

“–Vallâhi, o anda Medine'nin filanca tarafındaki dağın üstünden atlı bir süvari gibi bir bulut peyda oldu, yağmaya başladı.” diyor. “Gökyüzü masmaviydi, bembeyazdı, hiç bulut yoktu, hiç bulut yokken sanki bir böyle atlı süvari geliyormuş gibi –dağın ismini de söylüyor da benim hatırımda değil– o dağın üzerinden sanki bir atlı süvari koşturarak geliyor gibi yetişti bulut... Rasûlullah Efendimiz dua eder etmez, şakır şakır yağmur yağmaya başladı.” diyor.

Ne kadar yağdı biliyor musunuz muhterem kardeşlerim?

Çok enteresan! Bir dahaki hafta hutbeye kadar yağdı. O hutbe esnasında o adam kalktı da dedi ki:

“–Yâ Rasûlallah! Her taraf su doldu dua et de artık yağmur kesilsin.” dedi.

Onun zerine Peygamber SAS, “Yağmur kesilsin.” demedi. Sözün edebî, duanın edebî, şekli şemaili var. Dedi ki:

(*Havâlinâ yâ rabbenâ*) “Rabbimiz çevremize yağdır.” dedi. Yani, “Bizim üzerimize yağdırma da etrafımıza yağdır yâ Rabbi!” dedi.

Her şeyi güzeldi Rasûlüllah Efendimiz’in. O güzellikleri anlayıp o güzelliklere uymayı Rabbimiz cümlemize nasib ve müyesser eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN
15. 01. 1989 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

